

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

"Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Narodna poslovice.

Odgovorni urednik i izdavaatelj Josip Hain. — U nakladi tiskare J. Krmpotić i drug. u Puli. — Glavni suradnik prof. Matko Mandić, u Trstu.

Izlazi svakog utorka petka u pošte.

Netiskani dopisi se ne vraćaju, a nepodpisani ne šalju. Predlaga za postaršinom stoji: 18 K u obće, 10 K na godinu ili K 6 — odn. K 3 — na pol godine.

Ivan čuvanje više poštama. Plaća i utaje se u Puli.

Pojedini broj stoji 10 H, zaostali 20 H. Koli u Puli, toli i van iste. Uredništvo i uprava nalaze se u Tiskari J. Krmpotić i dr. (Via Sissano), kamo neka se naslovljuju sva pisma i predplate.

Skromnost talijanskog učitelja.

Pod tim naslovom pišu nam iz Koprarske koliko sliedi: "Da vidite, g. uredite, kako su skromni i pravedni nekoi talijanski učitelji Istre; šaljem Vam u prepisu dva talijanska pisma, što ih je jedan od tih učitelja razaslao na svoje talijanske drugove u ovom kotaru. Ta pisma glase u hrvatskom prevodu:

Kopar, dne 28. aprila 1902.

Postovani (poštovana) gospodin (gđa.) kolego!

Imenovanjem g. V. Parenzana za c. kr. nadzornika za Poreč i Pazin, ostalo je izpražnjeno mjesto zastupnika učitelja u ovomjestnom c. kr. kotarskom školskom vieću. Sa poluslužbene strane doznajem, da će se obdržavati kotarska konferenca po svoj prilici prije konca tekuće školske godine. Izkustvo nas uči, da bi moglo nesporazumljenje između talijanskih učiteljsva imati uz ostale nevolje i tu posledicu, da bude imenovan jedan Slaven, što nebi stalno služilo nam na čast u pogledu etičko-narodnom. Nu mimošav političko pitanje, već je davno ustanovljeno, da nebijahu talijanski kandidati nikada predloženi ni potđupri jednodušnim glasom njihovih drugova; skoro kod svih izbora sve do zadnjeg trenutka, zavidnosti, nesloge razdori vladali su u naših sastancih, držeći razdvojena naša srca.

Posljedice takve ukora vriedne nesloge pokazase se do mala u osobi izabranog, zlo vidjenog iz jednog ili drugog razloga ogromnoj većini učiteljsva kotara. Koji-god čuti duboko dostojanstvo pučkog odgojitelja, i koji želi stvarnog i uspješnog zagovornika svojih interesa, bilo moralnih ili materijalnih, u krilu spomenutih vieća, suglasiti se za podpisanim u tom, da treba učiniti konac stanju stvari, koje je do sada doniela mnogo štete i nikakve koristi našem zaslužnom stališu.

Da se postigne najplemenitiju svrhu, p čemu gori, valja da nebuđe zastupnikom učitelja jedan od obitnih slavohlepnih gramzivaca za onom stolicom, koja da mu bude podnožjem, a da se uzmogne visoko popeti; treba nadalje, da se dotični odlikuje čistoćom značaja i znanjem, poznatim i izvan skromnih školskih zidina.

Podpisani, prema nemisli, da je najbolji od svih, što bi bilo ludo ni pomisliti, jest ipak osujedoten, kad bi bio na to porvan, da bi znao pošteno i odlučno promicati interese učiteljsva u kotarskom školskom vieću. Nebuđe li mi uverenjaka dopora drugova, pokazati ču činjenicami, da nije konferenca učitelja koparskog kotara uzalud položila u mene svoje pouzdanje.

Izvolite, postovani (a) kolego biti toliko prijazni, te priobčiti sadržaj ovog pisma tomu poštovanomu učiteljskom tielu. Najodaniji, najzabvalniji, najljubezniji drug Domenico Venturini privremeni školski upravitelj*.

Kopar, mjeseca maja 1902.

Predragi (e) kolege (e).

Približava se dan, u kojem ćemo biti pozvani, da si izaberemo zastupnika u c. kr. kotarsko školsko vieće. (Čast, stališa, komu pripadamo, zahtjeva, da se bar ovaj put svi naši glasovi sloje oko jednog imena. Već je konačno doba, da se već jednom prestane sa vječnim nesuglasjem, u nazorih i u simpatijah, koji nevedo do drugog, nego li da podjaruju zlobno zadovoljstvo Slavena. Oni nas uče, da budemo čvrsti kao saliveni, kako slobodan narod Manzoniievih uspomena. Neobhodno je potrebno dakle, da se ove godine nedogodi, da dađemo lovitli kandidata u zadnji trenutak, pak da pade radi naglosti izbor na osobu, koja neuziva naklonost sviju drugova.

Pružimo dakle Slavenom liep primjer solidarnosti, te ćemo tako očutiti uz naše moralne interese također, ako Bog da, i blagovoran uticaj materijalnih interesa.

Predragi (e) kolege (e).

Pružam Vam svoje ubogo ime na glasovanje. Pošto prebivam stalno u gradu, koji je istodobno sjedištem spomenutog vieća, jest to okolnost od najveće važnosti, jer nebi mogao nitko bolje od mene sa većom brbljivošću tumaćiti. Vaše kelje u c. kr. kotarskom školskom vieću. Duboka ljubav pako, koju ja gojim u obće za didaktične stvari, o čemu sam pružio ponovnih dokaza također putem stampe, podaje mi nade, da će biti moj predlog počašćen Vašim odobrenjem.

Vaš najljubezniji drug

Domenico Venturini.

privrem. škol. ravnatelj*.

Skroman mora da je taj g. Venturini, koji pruža svoje ubogo ime, jedino u tu svrhu, da nepruži ljubljenim Slavenom zlobno zadovoljstvo radi talijanske nesloge! Bog bi znao treba li možda i on kakvo podnožje, da poskoči malo više?!

Iz delegacija.

Beč, 7. juna 1902.

Od prekjučer poslie pođne zasjedaju opet delegacije u Budapešti. Glasovalo se je najprije o kreditu za upravu Bosne i Hercegovine, i taj je bio prihvaćen. U ugarskoj delegaciji spominjalo se je nekim zadovoljstvom dvadesetgodisnju upravu ministra Kallaya; nečuje se da bi se i u „austrijskoj“ što takova bila dogodilo.

Počelkom razprave o redovitim troškovih za vojsku prosvjedovao je izvjestitelj proti napadajem na vojsku u „austrijskoj“ zastupničkoj kući. Njeki delegati pridružili su se u svojih govornih tomu prosvjedu. Vojska je stalno potrebita, i nebi se ju imalo napadati kao takovu, al se pravom napada na pojedine njezine ustanove, na postupak njezinih predstavnika u mnogom obziru, i u pojedinih slučajevih. Napadaje Njemca Lukscha nemože se odobriti, al su opravdani prigovori i pri-

tužbe Poljaka Abrahamovića radi toga, što se već jednom neuradi, kako da se kazneno postupna za vojnici kada to treba. Opravdani su prigovori i pritužbe slavenskih zastupnika: Rusina Barvinskoga, Čelca Kalfana i Herolda, Slovenca Šusteršića, i naročito Hrvata Vukovića. Isti je izjavio izričito, da će glasovati proti protučinju. On kao Hrvat nemože glasovati za proratuñ vojske, jer se na Hrvate i njihov jezik neuzima onoga obzira, koj bi se moralo, jer se kod hrvatskih pukovnija najnješta častničke, koji nepoznadu jezika pukovnije, jer se vojnike hrvatskoga jezika uvređuje u pukovnije, u kojih se hrvatski negovori; jer se kod mornarice namještaju ljudi, koji nisu nikad mora vidili, a za poslañlja ljude rođene na moru, i tako dalje i tako dalje.

Delegat Vuković bio je već u prvj sjednici ovogodisnjih delegacija podao interpelaciju na ministara rata radi kvarenja hrvatskih imena sa strane vojničkih oblasti. Na svoje veliko čudo opazio je kasnije, da ta interpelacija nije tiskana u zapisniku kako bi morala biti. Četvrtak, odmah početkom sjednice, pitao je predsjednika što je s tom interpelacijom. Predsjednik, liberalni Niemac Barmreuther odgovorio je, da je interpelacija zbilja bila predana u prvj sjednici. Vidi se i tu nedostojan postupak. Proli Hrvatom čini se svega i svašta, a njihova pritužbe da još ni na javnost nedodju. Budu li se uvijek naši delegati, naši zastupnici i naš narod zauzimali za svoja prava, oni će jih prije ili kasnije zadobiti. Svakomu svoje, pak što komu Bog da.

Isti gospodin delegat Vuković interpelovao je jučer radi toga, što se hrvatske rezerviste pošlje u pukovnije, u kojih nije poznat hrvatski jezik. A interpelovao je također zapovjednika mornarice za to, da se uvede kod mornarice konservu mesa.

Još predstoji razprava o našoj c. i kr. mornarici, a kod te nadamo se progovoriti će razni delegati o krivicah, koje se našem narodu čine, i zahtjevati, da se postupna pravredno prema našem narodu i pojedincem potičućim iz toga naroda. O tom izvjestiti ču Vas drugi put.

Glavna skupština

zomaljskoga kulturnoga vieća za Istru, obdržavana dne 18. aprila 1902.

(Nastavak.)

7. „Za promicanje poljodjelstva na otocih.“

Član Brida preporuča, da bi se poslalo Gina Zamarinu, koji se bavi voćarstvom i s ostalimi strukami poljodjelstva, na kvarnerske otoke. Isti preporuča, da se pošalje klastriroce maslina i voćaka u Lošinju. Predsjednik misli, da neima tamogoliko stabalja, a da bi trebali klastriroce. Član Brida izliče kako je potrebno, da se pošalje u Lošinju strukovnjaka u voćarstvu, pošto su prošle godine tamogolpozeble voćke, pa ih treba obnoviti.

Predsjednik obećaje, da će poslati Zamarinu bude li vrijeme i sredstva dopuštala. Glede maslina, reče, da se šalje na otoke već mnogo godina pizanske klastriroce i da su već morali to sami gospodari naučiti. Osim toga poslaja je vlada mladica u poljodjeljsku skolu u Gruž, gdje su i klastrenje učili; jedan od tih klastri u Buzetu.

Član Brida odgovara, da jedan mladčić, koji je položio tetaj u Gružu, klastri i kod njih, ali da trebaju ipak osobu, koja bi ih podučila u voćarstvu.

Član dr. Fragiarcio, da je doznao, ali zašto da ne preuzimlje odgovornosti, da je došao početkom mjeseca marča, nakon što je već prije predavao tajnik Blasig u Zminju o ciepljenju trsja, tamo učitelj c. kr. namjestništva Strekelj (ili kako je on rekao: Strechella), koji da je tamo držao kratko predavanje o ciepljenju. Govornik misli, da se oravkivni zastupnikom predavanjima u istom mjestu stvara smetnje, a misli da predavanje onoga vladinoga učitelja u ono malo sati nemože dosta koristiti. Osim toga prituži se Fragiarcio na učitelja Strekelja, da je kritizirao rad Blasig-ev tim, što je kazao, da ako je htio učiti ljude u ciepljenju, nije mu bilo od potrebe ostati u Zminju nekoliko dana, već mu je bilo dosta za to nekoliko sati. Gosp. Strekelj da bi morao znati, da ako je Blasig ostao nekoliko dulje, nije valjda samo o ciepljenju govorio. nego i o drugih gospodarskih pitanjih. Govornik reče, da nije denuncijant, ali se svakako smatra dužnim, da to prijavi c. kr. vladinomu odaslaniku.

Predsjednik odgovori, da mu nije poznato, da bi bio poslije tajnika došao u Zminj koji drugi učitelj, te mu je dapače drago izvjestiti, da su mnogobrojni seljaci prisustvovali predavanju tajnikovu.

Nadzornik Frühauf reče, da ako se je g. Strekelj onako izrazio, učinio je slabo i povriedio je svoju dužnost, te će on to svakako spraviti na čisto i ako treba proti njemu postupati. Nemože se predbaciti nikomu, što je g. Strekelj pošao odmah iza g. Blasiga u Zminj. Vlada nije znala da ovaj ide onamo, pa ako je poslala svoga učitelja, učinila je to svakako radi toga, što je bila od posjednikah naprošena.

Član Mrach se čudi, što šalje vlada u isto mjesto putujuće učitelje malo dana iza toga, pošto je bio već tamo drugi učitelj, dočim je obično vrlo riedko viditi njezine učitelje po naših selih. Kad je g. Strekelj doznao, da je g. Blasig bio tamo, mogao je poći drugamo, gdje bi ga bili rado slušali.

Nadzornik Frühauf reče na to, da kako drugdje po Istri, imade i u Zminju ljudi, koji govore hrvatski i ljudi, koji govore talijanski. G. Blasig zna talijanski, a nezna hrvatski, a g. Strekelj znađe hrvatski, pa ako su se i našli ondje jedan iza drugoga, nije to bilo suvišno, jer je mogao jedan predavati jednoin, a drugi drugim.

Član Mrach odgovori, da si je i tu pomogao g. Blasig, jer je imao tumača, koji je stavak po stavak prevadjaio ono,

sto je on predavao. (Krasne li nam pouke! Op. Ured.) On je bio tamo poslan na molbu pazinske kotarske zadruge, jer se je i ondje pojavila floskera, a ljudi su bili željni pouke.

(Na ovu klevetu talijanaške gospode možemo odgovoriti na temelju pouzdanih obavijesti, da je bio g. Strekelj najavio svoj dolazak u Zminj prije nego li g. Blasiga; da je taj dolazak radi prešnih posala za osam dana morao odročiti, o čemu je Zminjce brojavo obavijestio; da g. Strekelj nije ništa znao o predavanju g. Blasiga u Zminju i da je tekar na putu za to doznao; da se je na licu mjesta popitao o predmetu predavanja g. Blasiga, i doznavao za to, da je on o drugom predavao puku; da se nije ni rieci- com zadeo o predavanju g. Blasiga i da je nakon kratkog boravka u Zminju, pošao u Beram, da tamo predava narodu.

G. Fragiaco mo neče, da bude denuncijant, ali je ipak liepo denuncirao odsutnoga i nevinoga učitelja jedino radi toga, što ovaj nesripada talijanaški kličti, i što je vrstan i sposoban učitelj. Ako to nije denuncijantstvo — tada mi neznamo — častni Fra-Giacomo — što se zove u obće denuncijantstvo. Op. Ured.)

(Konac sledi.)

Vinska klauzula

i carinski cienici naših saveznika.

(Konac.)

Iza Italije, Francezke i Španjolske proizvodi se u našoj monarhiji vina po prilici za 17 mil. kruna. Ta bi se proizvodnja mogla za celo još povisiti, da se ovoj grani posvetuje više pažnje i kad bi se carinami pobrinulo za to, da tuđa vina ne budu imala k nam laki pristup. Napose je to t. zv. vinska klauzula, uslied koje Italija poplavljuje upravo naše tržište svojim jeftinim crvenim vrstami vina, potiskujući naša vina sa tržišta. A k toj nevoji pridružuje se sad još i njemački carinski cienik, koji kao da kani onemogućiti i podpuno uništiti našu trgovinu s vinom u Njemačkoj. Osnova toga cienika povisuje carine na sva voćna vina i mošt, kao i na rakije, nadalje na sva ljecila, koja u sebi sadržavaju vina, na vinski i voćni ocat itd. Kao primjer, za čim ide osnovna novoga njem. carinskog cienika, navest ćemo samo neke stavke u dosadašnjem i novom cieniku.

Vrst robe	dosadašnja carina na 1 q.	Po novom cieniku na 1 q. maraka.
Novo vino, kojene ma preko 14% alkohola po vaz.	10—20	24
Novo vino, kojene ma preko 20% alkohola po vaz.	10—20	30
Vino sa preko 20% alkohola	125	160
Pjeneće vino	80	120
Drugo vino i frizki mošt	48	48
Lječiva vina u buretilih	24	24
Lječiva vina u drugih posudah	48	48
Vćno vino u buretilih	24	24
Voćno vino u drugih posudah	48	48
Ocat u buretilih	8	10
Stolno groždje	10	15
itd. itd.		

Kad bi Njemačka obilovala vinogradima i vinom, te mogla samo svojim vinom pokrivati svoju potrebu, ne bi bilo čudno njezino nastojanje, da obrani domaću proizvodnju od strane konkurencije. Ali Njemačka stoji tek na 7 stupnju glede proizvodnje vina, te ga proizvodi u svemu samo za K 4,200.000, odakle jasno sledi, da Njemačka ne može sama zadovoljiti svojoj potrebi, nego da je upućena na

izvoz iz susjednih država, naročito na našu monarhiju, Francezku i Italiju.

Svakako je ovo kritično doba, pa se mora sve upotrebiti, da se ova prieteća nesreća odvrti od nas.

Pitanje vinsko, životno je pitanje svih zemalja u kojih stanuju Hrvati. Zato valja napose spomenuti rad hrvatskih zastupnika iz Dalmacije, koji su žilavim svojim radom u car. vieću, a i u delegacijah, znali za to pitanje zainteresovati i šire krugove. Njihov rad ipak nije ostao bez uspjeha, kako se razabire iz govora vladinih članova, a i nekih njemačkih zastupnika.

Svakako je vrlo značajna pojava ova razlika gospodarskih interesa među državama trojnoga saveza. Ma da državnici govore koliko im drago o simpatijah i prijateljstvu među vladarskim kućami, to u današnje vrijeme nije više razlog, da države sklappaju među sobom saveze. Danas svud odlučuju interesi, a ti se među državama trojnoga saveza gotovo izključuju. Najžalostniju pak ulogu kao da igra baš naša monarhija. Italiji je otvorila širom vrata, da lakše može uništiti domaću vinskiu proizvodnju, a punoj talijanskoga i svoga vlastitog vina zatvara svoja vrata drugi njezin saveznik, Njemačka. Svaki bi savez morao, da nosi koristi, ali razumije se, da stoji i žrtava, ali kad taj savez traži samo teške žrtve, kad se na moj račun saveznik bogati, a ja stradam, onda je to gotova propast. Sa trojnoga saveza, za neku misao mira, a uz to sveudiljno mnozanje vojske, stradaju cijeli narodi monarhije. Nije zato čudo, što se sve češće čuju glasovi proti njemu. To je samo dokaz, da su jedino materijalni interesi ona osnova, na kojoj se mogu razvijati zdravi državni savezi. Gdje toga nema, ili gdje se interesi križaju, tamo je sve to prisiljeno, nenaravno, pa se mora prije ili poslije raspasti.

Sjećajte se „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru

Franina i Jurina.

Jur. Ča da Kumparić u Marčani prodaje frminante od Lege?

Fr. Tako ljudi kažu; i ne lažu.

Jur. Ma ča ga ni sram to činiti: ter negredu valja Piranci ali Rovinjci kupovati u njegovu butlugu.

Fr. Dragi moj Jure, to ti je bolest od starine: otac mu je rado u Vodnjanu pašte jia, pa sin neće da se zamiri.

Jur. Ala Bog mu pamet prosvitlija.

* * *

Fr. Kaldirski meštar da je moral opet na žame.

Jur. Ter da ga je već storil u Koprnu.

Fr. Ja, ma snada ga je dela najprije u Poreču pak u Motovunu.

Jur. Dunke će siguro vanac.

Fr. Bi mora ako je zamehitat.

Pogled po Primorju.

Puljski kotar:

A hrvatski? Na višem financijskom inspektoratu u Puli izbjegavaju gospoda činovnici svaku porabu u hrvatskoga jezika. Hrvatske stranke, prisiljene su obćiti samo talijanski, podpisati zapisnike samo u tuđem jeziku i primati rješilbe, makar i kinjezi, samo ne hrvatski. Osobito pak smo se začudili, videć da niti natječaji raspisani za oddanje kakve prodavaonice duhana, pa radilo se i o čisto hrvatskih mjestih, ne bivaju oglašeni hrvatski. Takav postupak, samovoljan ili naložen od zgora, vrijedja našu narodnost, koju bi u prvom redu oblasti imale držati za ravnopravnu s drugimi.

Molimo, da se uvaži obstanak Hrvata u ovoj zemlji, a gospoda Della Rosa, Malpaga i drugi, neka se slobodno vrata u Tirol, neće li il ne mogu da hrvatskomu jeziku daju mjesto štono ga ide. Inače obrnuti čemo deblji kraj.

Izpitli zrelosti na državnoj gimnaziji u Puli. Dne 2. o. mj. započeli su, a dne 6. o. mj. svršili pismeni izpitli zrelosti na ovašnjem državnoj gimnaziji sa njemačkim naukovnim jezikom.

Ustmeni izpitli zrelosti započeti će dne 2. julija o. g. Pismenom izpitu podvrglo se je 10 kandidata i to: Abramić Mihovil, Konar Fran, Kerkoč Fran, Parentin Petar, Pfeifer Lav, Selan Edvard, Sterz Rudolf, Wolf Albert, Keller pl. Hellheim vitez Rikard i Jaschi Fran.

Strajk zidara u gradu Puli jošte nije dovršen. Prekjučer izdalo je društvo poduzetnika i zidarskih majstora na zidare spomenicu, kojom javljaju, da ne mogu pristati na predloge zidara glede povisivanja plaća na način kako to žele zidari, već će se držati onoga reda, kako je to ustanovljeno negdje koncem prošlog mjeseca. Zahljevi da su preveliki, više nego li u Trstu i Lavovu. Do sada se zidari o tome nisu izrekli a niti posla poprimali, pa čekajmo da vidimo, kako li će iz toga boja izći. Doznajemo pri zaključku lista, da će zidari početi raditi u ponedjeljak.

Cassa ruralo u Šišanu. U nedjelju 8. t. mj. obdržavala se je godišnja skupština toga društva, koje je pred malo godina ustanovio bivši župe-upravitelj Monti. Iz talijanskih listića u Puli doznali smo za uspjeh te blagajne: miseria assoluta, tielo bez duše; prama hrvatskim seoskim zadrugam kao noć prama danu.

I mora tako da bude: Šišanska „Cassa ruralo“ ustanovljena je lih na prkos Medulinskoj Posujilnici, koja okuplja oko sebe sve što je boljega u Medulinu, Ližnjanu i Šišanu. Iz početka imala je blagoslov popova: kad je otišao Monti, uzeli su je u ruke obćini . . . prijatelji puka i danas je na rubu propasti.

Da je Talijanom stalo do koristi siromašnoga Šišanca, oni bi morali dati najveći kredit onoj zadrugi: ali Talijanom je drugo na umu. Njihova „Cassa ruralo“ ima s a m o političku svrhu. To se najbolje vidi po tom, što su sada zaključili, da rastegne dielovanje i na Ližnjan i na Medulin, dakle da stane po mogućnosti na put Medulinskoj Posujilnici te da jednom propranu obe, a gospoda puljska neka posudjuju opet novac na 8—10—12 po sto. Ufamo se, da ćemo i tu preboliti, jer u Medulinu i Ližnjanu nije već moguće prodavati rog za svieću.

Jedno ipak žalimo: Ivina iz Jadreški se je dao upregnuti u taj prokleti jaram talijanski: za čelagata Garbina iz Ližnjana škoda je niti trošiti rieči, kako ni sapun na tovara.

Sram Vas bilo od Boga i od ljudi jednoga i drugoga, a na one, koji tako siju smutnju u naš narod, neka pane svako prokletstvo.

Konsumno društvo sa svakovrstnom mješovitom i kolonijalnom robom ustanovilo se u predgrađu Šijani, te je sa prvim

svibnja bilo započelo svoje djelovanje. Društvo ima liep broj članova, koji su u obće vrlo zadovoljni sa svojim dućanom; a nema dvojbe, da neće i ostali u društvu pristupiti, koji to do sada učinili nisu. Do sada je napredak vrlo povoljan, a u budućće cvasti će sve to bolje. Našim ljudem položemo na srce onu: Svoj k svomu. Zašto da nas drugi brije i globi, kad možemo sami sebe dobro služiti, sami si drobiti i rezati, a što je glavno, dobitak među se podieliti. Dakle, na okup svi!

Ciepljenje kozica bilo je prošlogo čedna u družbinog dvorazrednoj školi u Šijani. Ciepljena su bila sva djeca, koja jošte nisu bila ciepljena a i ona, koja su htjela i kojim su roditelji dozvolili.

Pazinski kotar:

Dinamit odne na prste. Nekoji naši nazovi-ribari neće da se okane pogibeljnog i zabranjenog ribarenja sa dinamitom. Mnogi od njih plaćili su skupo svoju neopreznost. Među-ove brojimo i Ivana Fonovića iz labinske Skitače, koji je ribario kod „crnog rta“ dinamitom. Upaljena kapsula odnesla mu je svih pet prali jedne ruke, koju će mu po svojoj prilici liečnici odrezati. Ljudi božji pamet u glavu!

Porečki kotar:

Bolest „crn“ na traja. Iz bujskoga sudbenoga kotara pišu nam, da se je u tomešnjih vinogradnih pojavila na trsuju bolest „crn“ (il mal nero) te da je u obćinu Humak (Umag) došao tajnik zemaljskoga kulturnog vieća g. Blasig, da pregleda bolestne vinograde i da dade gospodarom potrebitu poduku. O toj bolesti čitamo u zadnjem broju splitskog „Pučkog Lista“ sljedeću oznaku i poduku: „Antraknoza, crn, patule, ospice, seše, grnja (Anthracnosis), objavi se na lozi kada i lug i još ranije, pa izbjegavi, izšara i izvrti sve mlado na lozi. Raztopina od 50 kilograma zelenog kamena (galice) i 1 kilogram sumporne kiseline u 100 litara vode najsigurniji joj je liek. Ovom se raztopinom pomaže svu lozu (glavu i tegove) jedan do dva puta još prije nego li pup nabrekne i otvori.“

Koparski kotar:

Obćinski izbori u Dekanih. Kako smo želili, tako su i prošli netom obavljeni izbori za obćinu Dekani mirno i uredno. Borba bijaše doduse žestoka između pristaša čisto narodne stranke i stranke bivšeg načelnika, nu ta borba nije prekoraciila granica obćine pristojnosti.

Slovenska narodna stranka pobiedila je u III. i u II. tjelu sa svimi kandidatima, dočim bijaše u I. tjelu izabrano 6 njezinih i 4 protivne njoj stranke, koji pak nisu i nemogu biti Talijani. Radi toga smo posve zadovoljni sa ovim uspjehom te očekujemo od novoga zastupstva, da će si izabrati značajna, radina i nesebična načelnika i njega dostojne savjetnike, pak da će svi zajedno složno nastojati, da se zaciele stare rane, da se uvede obćinsku upravu na pravi i redoviti put reda i rada i — da se zaboravi na ono, što je bilo.

Voloski kotar:

Hoće da unapried Krstića obrane! O tome primamo iz Voloske sljedeće: Sve poštene i neodvisne novine donesoše viesti o groznom zločinu u Matuljah neopustiv se u razglabanja ili u dokazivanje, tko li je kriv tko li nevin. Sve to imade se dokazati tekar i to sudbenom iztragom u Voloskom i porotnom razpravom u Trstu, pred koju će doći svi oni, koje bude državno odvjetništvo kao krivec zločina smatralo.

Jedino židovsko-laziliberalni listovi čine u tom izniknu. Jedni šute kao riba u vodi, kao primjerice porečka „baba“, kao da se to nje i njezinih i netiće, premda je čitavom svijetu poznato, da je Krstić plaćenik one klike, koje glasilo je baš rećeni listić i da je ta klike sakriva

za sva nedjelja, što ih je rečeni stvor na našem narodu istre počinio.

Drugi nasuprot opisuju onaj zlotvorinčin tako, kao da je ona nesretna služkinja sama zanosila, sama bez ikakve pomoći i bez ikakvog sudjelovanja ili znanja ostalih sukučana roditelja i ono proklete djelo počinila. Ti talijanski poštenjaci bježe pred sudom, te viču na puno grlo: Krstić je posve nevin, on nije za sve to ništa; gospodja Ambrozini pala je iz neba, kad je za zločin doznala, ali su obojica nevinni kao ono ubogo djeteta, koje bijaše onako krvočno razmrčavano. Čemu — pitamo mi — ta preuranjena obrana ni Petra ni Pavla? Ta onaj, koji je nevin, biti će bez dvojbe i od suda takvim priznat, te će izći iz zatvora čišći nego li bijaše prije. Ali to se ima tekar ustanoviti izragom i razpravom. To mora da se prepusti sudcu izražitelju ili eventualno poroti.

Braniti i zagovarati nevinost nekoga, koji se nalazi pod izragom, znači mješati se u poslove sudca izražitelja i u one državnoga odvjetnika. Koli sudcu toli državnomu odvjetniku bili će bez dvojbe jasno, da ona nesretna služkinja, pristojeći i nepokvareno radničko djeteta mora imati sukrivca ili sukrivce. Neda se absolutno predpostaviti, da bi samo ono djevojčice, bez savjeta, bez pobude, bez nakanja ili bez groznje počinila onako grozno djelo na vlastitom djetetu. Čuje se i čita često na žalost, da je ona ili ona zlotvorna majka svoje nezakonito djeteta zapustila, udušila, zakopala ili u vodu bacila, ali da bi ga bila na najdruhnije komadiće razsiekla, toga lje jeste nečusmo niti čitamosmo.

Pustimo dakle sav taj žalostni i strašni posao sudcem, koje veže prisega i zakon da pronadaju zločinca ili zločince i da ih primjerenom zločinu također pedepsaju.

P. S. Pošto smo bili napisali gornje redke, stigao nam je iz Voloskoga glas, da napinju tamošnji talijanaši na pobudu istarskih kamorista sve silo nebi li Krstića ikako iz zatvora oslobodili. Radi toga, da su stali trubiti po talijanskim novinal rječnik i tršćanskim o njegovoj nevinosti, nebi li tim uplivali na one, na koje se nemože ni mitom ni groznjama uplivali.

Broj gostova u Opatiji. Od 1. septembra 1901. pak uključivo do 4. junija 1902. bilo je u Opatiji 13.105 osoba. Od 29. maja 1902. pak uključivo do 4. junija poskočilo je broj gostova za 213 osoba. Dne 4. junija 1902. bijahu u Opatiji 772 gosta.

Trst.

Najnovije djelo Ivana Rendića. U Trstu boravio je dulje vremena naš glasoviti kipar g. Ivan Rendić izradjujuć poprsje za prerano umrlog narodnog dobrotvora g. Frana Kalistra. Ovih dana svršio je g. Rendić to poprsje na obće zadovoljstvo pokojnikove rodbine i uz živu pohvalu onih, koje su tu najnoviju umotvorinu njegovu vidjeli. Djelo je posveoma uspjelo, te povećava dosadašnju Rendićevu slavu.

Ovo poprsje doći će u mramoru na nadgrobnicu obitelji Kalister, a pošto se supruzi pokojnikovoj gđji. udovi toliko svjđa, odlučila je, da se izradi također u bronzu, pa će ga postaviti u bogatiji galeriji slika, koju je pokojnik zapustio.

Sada se nalazi Rendić u Biogradu, gdje će raditi na spomeniku kralja Milana a kad se vrati u Trst, izraditi će poprsje gdje udove Kalister i njezinog jedinca g. Viktora.

Čestitamo srdačno g. Rendiću na tolikom uspjehu!

Politički pregled.

U Puli, dne 12. junija 1902.

Austro-Ugarska. Carevinsko vijeće imalo je dne 9. o. mj. opet sjednicu, u kojoj bijaše podneseno više prešnih predloga. Treća točka dnevnoga reda bijaše osnova zakona o porzovanju željezničkih karata.

Česki klub opire se još uvijek razpravi ove osnove te bijaše sazvana sjednica predsjedničkih klubova; da se pokuša sporazum. I česki prvak dr. Pacak sazvao je brzojavno mladočeski klub na sjednicu, na koju je došao kao član delegacije iz Budimpešte. U vladinih krugovih se nadaju, da će se moći zasjedanje zaključiti već 14. o. mj., da se dade pak vremena zemaljskim saborom, da uzmogno riješiti redovite poslove. Sjednica carevinskoga vijeća od dne 10. t. mj. bijaše opet jednom burna. Na početku upitao je hrvatski zastupnik iz Dalmacije g. Biankini ministar-predsjednika za razlog zapostavljanja hrvatskog jezika u c. kr. uređih Dalmacije. Česki radikalni zastupnik Klofač upitao je istoga ministra, da li odobrava i šta kani poduzeti proti govoru njemačkoga cara Vilima, što no ga je izrekao prošlih dana proti svojim podanikom poljske narodnosti. Njemačko-radikalni zastupnici stavše 19 prešnih predloga. Većina odbi prešni predlog zastupnika Eisenkolba, koji je tražio, da imadu obrtnici dokazati svjedočom svoje usposobljenje za tjeranje obrta. Zastupnik Breiter govori o nesreći u rudokopih u Borislavu, gdje bijaše ranjeno 17 radnika, i gdje je po njegovom mišljenju zakrivilo nesreću ravnateljstvo rudokopa. Zastupnik Daszynski govori o istom predmetu tražeć od vlade, da zahtjeva od poduzetnika strogo ovršavanje propisa. Ministar Giovanelli opiše nesreću, koju da su po svoj prilici prouzročili plinovi. Na licu mjesta povedena je stroga izraga. Zast. Klofač pita predsjednika, hoće li pozvati ministra-predsjednika, da odgovori na njegovu interpelaciju o govoru cara Vilima, koji da se je stavio na čelo velikonjemačkih agitatora i koji je govorio kako govore politikaši u krmah te je valjda bio pijan. Predsjednik ga pozove da neupliće u razpravu vladara svezne države. Klofač reče na to, da se je car Vilim razkinkao ne samo kao Veliko-Niemec, već i kao osoba bez ikakvog takta. Predsjednik ga opet prekinu i opomenu. Klofač nastavi, da je car Vilim zanemario svaki obzir napram zastupniku Austrije, koji bijaše kod one svčanosti. Zast. Fresl (radikalni Čeh): da, jer je austrijska vlada podčinjena caru Vilimu. Klofač: Car je pozvao i Niemce izvan granicah Njemačke u boj proti Slavenom, te drži, da je austrijska vlada dužna svojoj časti i svojim nenjemačkim državljanom prosvjedovati proti postupanju carevom. U tom smislu govorio je i nadalje zast. Klofač, kojega je predsjednik opet i opet pozvao na red, radi česa je nastala u saboru silna gungula izmedju českih i njemačkih radikala. Zast. Fresl jim doviknu: Mi Slaveni nemožemo trpiti ovake bezobraznosti, a na prigovore Niemaca, odvrali im, da su svi robovi cara Vilima. Dolje s njim! Čuo se je također povik, da je car morao biti pijan kad je ono izgovorio. Zast. Fresl Niemcem: Stidite se, što branite takvo stvorenje. Nakon toga umjesaše se u prepriku Niemci radikali te je nastala takva buka i vika, da je predsjednik zapustio svoje mjesto, dignuv sjednicu. U sjednici od 11. o. mj. povratio se je predsjednik na početku sjednice na gungulu od prošle sjednice požaliv one nepristojne prizore, koji da nesluže na čast državnomu saboru. Iza toga odgovori ministar-predsjednik dr. Koerber na interpelaciju zast. Klofača o govoru cara Vilima proti Poljakom. Posljednje rieči ministrove izazvale su novu buku. Česki i njemački radikali psovali se i grdili uzajemno još gore nego li dan prije. Zast. Klofač obrazložio je kasnije svoj prešni predlog tičući postupanja nadvojvode Frana Ferdinanda u postu sa svojim konjušnikom. Govornik je oštro navaljivao na nadvojvodu radi njegovog „klerikalizma“ zahtjevajuć od vlade, da dade poštivati državne temeljne zakone od svakoga, pa bio to i jedan nadvojvoda. (Njemački liberalni listovi uzeše u obranu cara Vilima ali na obranu nadvojvode ne-rekoše ni rieči.) — Madjarskim listovom

brzojavljaju iz Beča obzirom na pregovore o nagodbi, da valja govoriti o kritičnom stanju tih pregovora. Ministar-predsjednik Szell da je izjavio otvoreno, da je držanje ugarske vlade u Beču krivo prikazano, no on da će sa svoje strane ostati miran i da ga sva buka neće zavesli na to, da i on udari u bubanj. Usljed toga da se opaža kako su odnošaji izmedju Szella i Koerbera ohladnili. U Budimpešti da su kolali glasovi, da su oboj ministar-predsjednika podastrija ostavku i prepustili kruni odluku o dalnjem razvitku stvari. Nu da se čini, da još nisu stvari dotle doprle. Kasnije viesti od tamo kažu, da su posve neosnovani glasovi o ministarskoj krizi. — U austrijskog delegaciji govorio je opet hrvatski delegat vitez Vuković kod razprave o prorčunu ratne mornarice dne 9. o. mj. On reče medju ostalim, da žali, da se u našoj monarhiji malo mari za povećanje vojne mornarice, premda jedna velika država, kao što je Austrija, može da zastupa prema vani svoje političke i gospodarske probitke samo putem i sredstvom ratne mornarice. Slaveći djela, kojim su se u Kini odlikovali vojnici naše ratne mornarice, izliče, da su to sve hrvatski sinovi pa čestita radi toga ratnoj mornarici. On zagovara zasnovanje pripravnog tečaja, kako bi Hrvatom bio omogućen pristup u pomorsku akademiju. Prigovori tomu, što oglašuje ratne mornarice za razna namještenja zahtjevanju poznavanje talijanskoga jezika, dočim se hrvatski jezik nespominje, te zahtjeva, da se na pomorskoj akademiji na Rieci osnuje stolica profesora za hrvatski jezik.

Srbija. Ruske novine pišu, da je konačno ustanovljeno putovanje srbskih kraljevskih supruga u Petrograd budućega mjeseca septembra. Kralja i kraljicu pratit će osim dvorjanika, također neke političke osobe. Prizivni sud povisio je osudu proti Štrku, koji je bio osuđen radi sudjelovanja kod pobune sa glasovitim Alavantićem, na 18 godina tamnice. Za ostale osuđenike potvrđena je osuda prvog suda u cijelosti. Kraljevski povjerenik Tallian, koji zastupa madjarsku vladu na crkvenom saboru u Karlovcih, zamolio je kralja Aleksandra za audienciju u privatnom postu.

Bugarska. Dne 9. o. mj. odputovao je bugarski knez Ferdinand iz Beča preko Varsave u Petrograd. U njegovoj pratnji nalazi se i ministar-predsjednik Danev, ratni ministar i talijanski kipar Zocchi. Ovaj je sagradio spomenik caru Aleksandru II., koji će biti postavljen na uspomenu oslobodjenja Bugarske u Sofiji. Kipar predati će caru Nikoli polik svog djela. Knez Ferdinand da će pozvati cara, da prisustvuje otkriću spomenika u Sofiji. U Bugarskoj imadu malo nade, da bi došao car sam u Sofiju, već da će ga zastupati koji od velikih knezova. Knez Ferdinand pripravljao se na ovo putovanje već dulje vremena. Jedni kažu, da se knez nalazi u Petrogradu u političkih poslovih, dočim tvrde drugi, da se pošao tamo zbog svog vjenčanja. Turska vlada poslala je u Petrograd jednog svog generala pod izlikom, da izruči caru sultanove darove, a u istinu, da nadzire knezove stope.

Rusija. Rusiji neprijateljski listovi turise viest u sviet, da je nastao razdor izmedju cara Nikole i njegov bratučeda velikog kneza Kostantina Kostantinovića predsjednika ruske akademije znanosti, pisca i pjesnika. Ti su naime listovi uzdržili, da se car neslaže sa slobodoumnimi nazori svoga bratučeda, pak da se je morao ovaj odaljiti iz Petrograda. Da je ovo puka izmišljotina, priznaju rečeni listovi sada i sami, te priobćuju, da je veliki knez oslabio radi prenapetog duševnog rada.

Razne viesti.

Službene obznane o popisu obrtničkih i gospodarskih predmeta. Političke oblasti izdale su u svih pokrajinah služ-

bene obznane kojim se sadržaj slijedeći: Vršć državni zakon od dne 18. jenara i ministarsku naredbu od 25. marča 1902 (D. Z. L. br. 21 i 56) ima se obaviti popis obrtničkih i gospodarskih predmeta po stanju od dne 3. junija 1902. Ovomu popisu jest svrha, da se upoznaju gospodarske okolnosti pokrajine u svih oblicih čovječjeg djelovanja i da se sakupi statističko gradivo za promicanje gospodarskih interesa, za proučanje društvenih promjena. Obznana kaže, da će služiti ovi podatci jedino u statističke svrhe, te da se nesmiju upotrebiti nikako u svrhu obrtničke oblasti ili radi porezovanja.

Nevjerni Tome kažu, da bi mogli ti podatci služiti i drugim svrhama, no mi, dok nas izkustvo o protivnom nepoduči, moramo vjerovati službenom tumačenju.

Pomorski kapetani. Pomorska vlada na Rieci imenovala je kapelani duge plovište poručnike trgovske mornarice gg. Mirka Fanelića, Ivana Nikolića, Dominika Šikića i Ivana Tominića; poručnikom imenovala je kadeta g. Ivana Popela.

Imenovanje nadbiskupa i biskupa u Rimu. Talijanskim novinam brzojavljaju iz Rima, da bijahu dne 9. o. mj. u konsistoru u Vatikanu imenovani: preč. g. Andrija Jordan nadbiskupom Goričkim i preč. g. dr. Nagel, biskupom tršćansko-koparskim. Iz Trsta nam javljaju pako, da su posli za tu svečanu prigodu nekoji talijanski kanonici u Rim, da tamo zastupaju svećenstvo združenih biskupija i da se poklone ujedno svomu novomu biskupu.

Tudji red. Njeg. Veličanstvo cesar i kralj Fran Josip I. dozvolio je obćinskromu načelniku, narodnomu zastupniku i odvjetniku u Voloskom g. dru. Stangeru, da može nositi grčki viteški red Spasitelja.

Životopis veleč. O. Frana Dobrovića. U 10. broju „Prosvjete“ beletrističnog lista, što no izlazi u Zagrebu, priobćio je veleč. g. Ivan Jakovčić, župnik u Čagliću (Slavonija) krasan životopis sa vjernom slikom dičnog starca O. Frana Dobrovića, Cresana, starinom Kastavca iz sela Mihočići.

Hvalevriedan predlog. U veleza-sluznoj zagrebačkoj „Hrvatskoj“ čitamo pod naslovom: „Kako ćemo pomoći izdavnice istarskih Hrvatina?“ slijedeći hvalevriedan predlog: Kako sada svaki rodoljubni Hrvat od sreca rado daje svoj obol za dičnu „družbu sv. Cirila i Metoda“, ipak po našem skromnom mišljenju nije odziv onaki, kaka bi bio, da se usvoji slijedeći predlog. — Ne znamo, kako da do sada nije nikakova akcija potaknuta za što obilnije sabiranje prinosa za našu braću istarske Hrvate — poslie one, što je potaklo hrvatski sveučilišni građani. Bil će tome glavni uzrok velika mana nas Hrvata, da u času poput zive vatre planemo za narodnu svetinju, a za neko doba opet u času ostanemo sasvim hladni. Zasihtimo se jednostavno, pa zaredamo slati pouzdanice, brzojavne čestitke itd. te tako trošimo novce, koji bi dobro došli patniku bratu.

Mi ovo dolazimo s ovim predlogom: Neka se u svakom ovcem mjestu ciele hrvatske domovine osnuje odbor, koji bi se bavio sabiranjem prinosa za „Družbu sv. Cirila i Metoda“. Početkom svakoga mjeseca obilazio bi jedan član toga odbora, koji uživa povjerenje, pa je i inače po položaju i častima ugledan, sve tamošnje rodoljubne krugove, pa će se mjesечно iz Hrvatske bez dvojbe na tisuće kruna slati u Istru.

I naš krasni spol, koji je uvijek s oduševljenjem radio za „Družbu sv. Cirila i Metoda“ također neka poradi za to eminentno dobrotvorno društvo. Dične Hrvatice! Nastojte vi, koje ste uvijek ljubavljivi i požrtvornost prednjačili, otrli suzu, biede i jada istarskoj sirotinji! Mnozomu Hrvatuu teško je, kad i kad dati veću svrotu za „Družbu sv. Cirila i Metoda“, jer kod nas imade toliko društava, kojima treba pomoći. Ali čvrsto smo uvjereni, da se ni

jedan ne će protiviti, ako mu dodje prijatelj mještani svakoga mjeseca, da mu uruči mali obol (pa bio i manji od i krune, jer „zrno do zrna pogoda“ veli, liepa hrvatska poslovica) za patnicu našu hrvatsku Istru! Svaki će rado dati!

pučanstvo grada Rieke. Riečke službene novine priobriše nedavno službene podatke o zadnjem popisu pučanstva grada Rieke sa kotarom od god. 1900. Grad Rieka sa kotarom broji 39.542 stanovnika, a sam grad 27.532 stanovnika. Od ovih imade 12.755 mužkaraca i 14.777 ženskih. Grad sa kotarom imade 19.742 mužkarca i 19.800 ženskih.

Glede materijeg jezika podielili su riečki „Ungaro-Talijani“ riečke građane po receptu istarske nespašene im braće. Medju Talijane turili su svakoga, koji znade koju rieč talijanski propenatati i takvih su Talijana nabrojili za 17.354. Ni Madjarom nije krivo utčinjeno — jer se riečki „Ungarezi“ boje madjarske šibe. Madjara nabrojše naime za 2.842.

Ali za to okradoše valjano Hrvate, kojih se neplaše — jer su mirni, stirljivi i dobroćudni.

Oni podielše naime riečke Hrvate u Ilire, Slavene, Srbe i Hrvate. Prvih nabrojše 5.146; drugih 1.241; trećih 55 i četvrtih 7.497. K ovim valja ubrojiti i 2.251 Slovenaca.

Svih tih riečkih Slavena, a po našu Hrvata, ili najviše Hrvato-Slovena, imade po službenoj statistici 16.180. Ostali dio pučanstva sačinjavaju Niemci, Englezi, Cesi i Rumunji.

Pusta zloba i talijanska mržnja naproti Hrvatima, djelovaše na riečke „Ungareze“, da su riečke Hrvate podieli u 4 tobož različne narodnosti, dočim je ono samo jedna narodnost, koje članovi govore hrvatskim jezikom. Ali i broj Talijana stvoren je stalno umjetno i po onom receptu, kojega se drže naši talijanaši. Riečki bo „N. List“ piše sa pouzdanosću, da su od onih 17.000 riečkih Talijana, bez dvojbe dvije trećine Hrvati čakavci i da su strpani medju Talijane svi oni Hrvati, koji znaju talijanski, ili koji se služe na svoju štetu i sramotu u kući i vani talijanskim jezikom.

Nu recimo, da i neima na Rieci Hrvata više od 16 a po drugih 17.000 duša, to sačinjavaju oni ipak polovicu pučanstva grada Rieke sa kotarom. Pa ta polovica pučanstva neuziva na Rieci nikakvih prava; ona je izvan zakona; ona ima samo dužnosti; ona se nemože dočepati redovitim i zakonitim putem niti jedne pučke škole. Ovo je od skrajnosti zalostna činjenica, o kojoj bi već jednom imali ozbiljno razmišljati riečki Hrvati ako neće, da ih bude još manje kod budućeg popisa pučanstva.

50.000 vreća riže. Dne 9. o. mj. doplovio je na Rieku englezki parobrod „Donk“ iz Moulmehina kratca za 50.000 vreća riže za tamošnju čistionu riže. Koliko bi čovjek izgubio vremena prije nego li bi pobrojio zrno po zrno tih 50.000 vreća?!

Brzjav „Naše Sloge“.

Opatija, 12. junija 1902.
Glavna skupština „Družbe sv. Cirila i Metoda“ za Istru obdržavana je u prisutnosti mnogobrojnih članova obojega spola. Predsjednik Spinčić pozdraviv prisutne, izpričav odsutne te pročitav prispjele brzjavne pozdrave, govorio je jedan sat burno pozdravljan. Koli izvješće tajnika toli ono blagajnika potvrđeno jednoglasno. Prije podne bila je pjevana hrvatski sveta misa u punu crkvu gospođica, gospođica iz Volosko-Opatija te k skupštini prispjelih družbinih članova. O podne bio je banket sa 50 kuverta. Obširnije izvješće sledi.

Slaven i pjesma.

Ljude žive i božanstva
Od stijene Helen stvaru;
Rimski porod čarati znade
Ljubkom varkom skladnih Sara;
Slaven pjesmom javlja djela;
Misli zbiljne, čuvstva vruća:
Rod Slavena jedna jeste
Bratska družba pjevujuća.

Od laguna i od Alpa
Do Soluna, do Stambola,
Od Vltave i Karpata
Sve do mora i do pola,
Svuda, svuda bratske družbe
Skladni jek se raziljega;
Pjesma rodu svega druga,
Kuju voli izmed svjega.

Gasla gudi, guslar pjeva
Čar i sreću dobe davne,
Spominjući djela vriedna
I junake rodu slavne;
Zveči zvonko zvek tambure,
Uz nju tanki glas mladića,
Cvjetna lica, čisto čuvstvo
Željenoga hvali bića.

U biedi i u jađu
Pjesma tutnji zalovito,
Dimula bi zvijer svaku,
Pa i srce kamenito:
U veselju i u slasti
Radostan joj klik se ori.
Da se čuje do oblaka
I do živog Boga gori.

Kad u dome ljubljenome
Rod uztrajne revno radi,
Poj ga bodri i sokoli,
Muku lakša, uspjeh sladi;
Kada morem, oceanom
U najdalje stize kraje,
Pjesma mu je izkaz jasan,
Iz slavenske zemlje da je.

Kad se ljuti sprema bojak,
Jer domaji dušman prieti,
Izpred roda divno-grozna
Davor-pjesan rušeć leli;
Kad po hoju pobjednomu
Ponosan se domu vrati,
Zveči, zveči žudotvorna,
Da s bogarom car se brati.

Svuda, svuda, pjesma mila,
Svud Slavena prati vjerno
Kao draga srca čista,
Koja ljubi neizmjerno;
Svud ga prati vazda, vazda,
Kuda hodi, kamo brodi,
Spominje ga prošle slave,
I k budućoj većoj vodi.

Zato, braćo, pjesmu štujmo,
Cienimo je, častimo je!
Ljubimo je kao ljubju
I najdraže blago svoje!
Njegovimo je njeznom njegom,
Milujmo ju žarkim žarom!
Kao biće svima sveto
Kitimo je svakim čarom!

Od laguna i od Alpa
Do Soluna, do Stambola,
Od Vltave i Karpata
Sve do mora i do pola,
Prema jugu i zapadu
Sve do onkraj oceana,
Svuda, svuda, pjesmo naša,
Budi znana i štovana!

Naša pjesma meka, blaga,
Naša pjesma strahovita,
Te najveće družbe bratske
Jeka možna, silovita,
Druga rodu vjerna vazda,
Kuda hodi, kamo brodi,
Što ga sjeća prošle slave,
I k budućoj, većoj vodi.

*) Priobtujemo ovu pjesmu naknadno, da udovoljimo mnogim, koji ju nisu imali prilike čitati.

Prvo slovensko skladište pokuštva

Antona Černigoj

Trst

Via di Piazza vecchia 1, u kući Marenzi,
podružnica stolarske zadrage u Gorici.

Skladišta u Solkanu-Trstu.

Tvornica sa strojevnim obratom.

Svaka je konkurencija nemoguća
jer je pokuštvo iz prve ruke.

Oglas natječaja!

U smislu zemaljskoga zdravstvenoga zakona od 18. marča 1874. otvara se ovim natječajem na mjesto

prvog občinskog lječnika u Pazinu.

Za ovo lječničko mjesto ustanovljena je godišnja plaća od K 2000 i putni paušal godišnjih K 400 za polaziti jedan put na tjedan mjesta Lindar, Gračičke i Pican. Tu plaću i paušal vući će lječnik iz občinske blagajne u mjesečnim antecipatnim obrocima. Lječnik će biti dužan lječiti bezplatno siromašne občinske bolesnike, i kano zdravstveni referent voditi občinske zdravstveno uredovanje. Za pohode bolesnih siromaka izvan Pazina i za druga osobita občinska poslanstva nadoknadjivati će mu občina putne troškove.

Službena pogodba biti će sklopljena za tri godine, a zatim će ostajati valjana samo od godine do godine sve dotle, dok se jedna ili druga stranka neodreće tri mjeseca napried.

Molba, obložena diplomom sveobćeg lječništva i svjedočbama dokazujućim poznavanje hrvatskoga (slovenskoga) i eventualno talijanskoga jezika, stališ, austrijsko državljanstvo, i drugim

eventualnim, dokaznicam, imati biti podnešene, podpisanomu d 10. jula 1902.

PAZIN, 2. juna 1902.

Obć. glavari
Dr. Kurelić

Odlazak vlakova iz Pula

5:20 prije podne osobni za Trst, Divača, Rieku, Beč.
2— po podn; osobni za Rovinj, Divača, Brijuni, Trst, Divača, Rieku, Beč.
6:15 — orzi za Trst, Divača, Rieku, Beč.

Dolazak vlakova u Pulu.

8:25 prije podne iz Cerovca.
1— po podne osobni iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rovinja, Rieka, Beč.
9:15 po podne osobni iz Trsta, Hrpelja.
11:10 po podne, briži iz Trsta, Hrpelja, Divače, Rieka, Beč.

Blag. gosp.
GABRIEL PICCOLI
Lekar,
članičar N. sv. pacij.
u Ljubljani.

Potrijujem sprejem steklenic Vaše tinkture za želođec, katero moram najtopleje svakomur priporočati, k jli rabim jo že od leta 1878. in zmiraj mi je kot izbornu učinkovite zdravito služila pri želođičnih in črevesnih boleznih.

Krmin, 13. maja 1897.
Miroslav Leitner c. kr. darjal blagajnik.

Z uporabo Vaše izborne tinkture za želođec sem rešen skoro dve leti trajajoče želođčne bolezni ter sem popolnoma ozdravel, kar z lahko vesljo potrijujem in to tinkturu za želođec le priporočam vsem, ki trpe na želođčni bolezni.

Strassoldo (Primorsko) 6. marca 1898.
Karol graf Strassoldo.
Se prodaja v lekarnah v Gorici, Tolminu, Trstu, Istri in Dalmaciji po 30 vis. steklenica.

U LJEKARNI

E. TOMAJA nasljednik A. WINGER

ZAGREB - Illica broj 12 - ZAGREB

dobivaju se osim svih ostalih lekova nekovi obće prokušani i vrlo koristni osobito preparate vriedni ljekovi:

Mazilo proti kostoboli ili protinu, reumatizmu, kalkanju i trganju u kostih, ukočenosti ili grevom u zilah, boli u kukovih i križcah, kostenom pogancu, probadanju, svakovrsnim nazebam. Ciena 1 K 60 h.

Blaga voda za kašalj ili bruh i za prsu, kojom se lieči kašalj, prehlada ili katar u prsib, plućih, teško disanje, promoklost u grlu, sipljivost. Ciena 1 K 60 h.

Pojčastal željezoviti sirup djeluje proti slabosti, bledoci, skrofuloznosti, podbullosti, djetinjoj krhljivosti, ženskim bolestim, slabokrvnosti, nemoci. Ciena flašici 2 K.

Pojčastal švedska kaplje ili švedska životna tinktura (Lebens-Essen). Ovim se glasovitim sredstvom očišćuje krv i zatencuje, povraća i okrepljuje želođac, ublažuje glavnu bol, oblaškava teginja ili mučnina, čera napuhlost i vjete, odklanja se bol u žilici, želođacne greve, žutica, groznica ili zimnica, zavijanje ili griznja u truhlu. Tko ova toli koristno djelujuća švedsku tinkturu redovito pije sačuval će si zdravlje, ljekosnu snagu i zapriječiti razne bolesti. Ciena flašici s napukom 1 K.

Prah za blago ili za marnu, za konjski kelj i kašalj, za volove, krave i svinje, za lagano čišćenje, za obhajivanje želođca i probave, lada blago neće rado lideni pa se napije. Krave davaju od njega više i boljega mlička, konji postaju čiliji i jači. Ciena jednom omoti 30 h.

Svajcarske pilulice, najsigurnije sredstvo za čišćenje i snazanje želođca ili stomaka i crjeva, za otvaranje, proti zapeklini, navali krvi u glavu i prsu, tromosti ili težini. Ciena školjčici 1 K 40 h.

Mazilo za blago osobito za konje i volove proti kostenoj boli, sprćenim, nategnutim žilam, ukočenosti i oteklini, poslie teškoga napora, za obhajivanje i okrepljivanje žila i živaca. 1 flaša 1 K 60 h.

Antiseptična voda za usta i zube sačuva zubi od kvarenja, zapriječuje i ublažuje zubobolju, učvršćuje meso oko zubi, razriškuje usta, uklanja neugodan vonj. 1 flaša 1 K 20 h.

Fina smrekova esencija (Fichtennadel-Essen) za čišćenje i razkuživanje zraka u sobah, za dihanje i za plućobolje. Po 1 K.

Tečkasta protiv izpuštajućih vlasi učvršćuje i hrani korenje vlasi, odstranjuje prhliti i pospješuje rast kože. 1 flaša 1 K 60 h.

Mast proti lišaju, kraslam, peruti i ospotičam. 1 lončić 1 K.

Antistina. Prah proti znojenju ili potu, proti zajednici. Školjčica 1 K.

Tinktura za kurje oči, izvrsno sredstvo. Ciena 1 K.

Ura. Spitzera pomast za lice proti sunčanin pjevanj ili flekovom, odstranjuje prekomjerno rumenilo lica i nosa, hrappovite, ospitne na lica; prozriřavajuć gladkosti, nježnosti, hie-loću i finoću obraza i ruku. Ciena većem lončiću 2 K. K tome spada još borakov sapun po 80 h.

Puder eglantina najbolje sredstvo za poljepsavanje i pomladivanje lica te posva neškodljiva i vrlo ugodnog mirisa. Nagradjen na pariskoj izložbi sa zaštitnom diplomom. Dobiva se u boji bijeloj, ružičastoj i žutkastoj. Ciena kutiji 3 K.

Savon eglantina. Najfiniji sapun od svih sapuna. On osvežuje te pomladjuje lice. Stavljjen je od najčistijih stvari, a odlikuje se vanredno ljubkim mirisom. Jedan komad stoji 1 K.

Crema eglantina jest izvrsno sredstvo proti svim manama teina, kao što su prštići, sujecice, crvene mrlje, pjege, opora kora i t. d. Ušljed svoga kemickog sastava, ta se eglantina mast nikada ne pokvari te po tome imade prednost pred svim ostalim sličnim sredstvima. Ciena lončiću 2 K.

Ess eglantina jest izvrsna i izkusnom prokušana voda za kosu. Njom se zapriječava izpadanje kose, omogućujuće stvaranje peruti i ojačava vlasite. Ova voda posjeduje također i to svojstvo, da podjeljuje kosi licp naravan sjaj. Ciena boci 2 K 30 h.

Mirna teza za sobe kadil, nekoliko kapi sira po sobi pregodan miris. Flašica 1 K.

Otvor ili šumer za stienice i kimanje. Flašica 1 K.

Antifibrile od Rodinaisa proti groznici i zimnici. Manja: bočica 1 K 40 h.

Tko naruči od gornjih stvari za 10 kruna tad plaćam poštarinu. Fine parfume, mirisave vode, razne pomade i boje za farbanje kose, da sieće kose poerne, fine sapune, praške za gnošje, sredstva za poljepsavanje, praške za čišćenje zubi, listina za zube od kojih zubi poboljšaju i spuzuje za umivanje, kelice za zube; razne spirave iz kaučuka, bandaže, poroje za rane, pojase, kirurške sprave, rusoga čaja; finoć Jamnika, Ruma, Malaga-vino, francuzkoga Cognaca dobiv, se uz izvorne cene.

Zalija mineralnih voda. — Sve po novinam oglasne medicinske špeciialitete.